

Ledare

ERIK SIDENVALL

I år är det 50 år sedan ledande politiker från öst såväl som väst ingick den så kallade Helsingforsöverenskommelsen. Till skillnad från delar av östra Europa har minnesåret fått föga uppmärksamhet i Sverige. Så var det också när det en gång begav sig. Nyheten om det avtal som slutits i den finländska huvudstaden bemöttes med sval, och kanske befogad, skepsis i Sverige. Ännu ett till intet förpliktigande dokument, dödsdömt i en antagonistisk värld, hade sett dagens ljus. De senaste decenniernas forskning har lyft fram den oväntade betydelse fördraget och den uppföljande processen kom att få. Helsingforsöverenskommelsen må i sig själv inte ha lett till det kalla krigets slut, men den skapade en grogrund för ett östeuropeiskt civilsamhälle där engagemanget för demokrati stod i centrum. Helsingforsöverenskommelsens verkanshistoria utgör ett vittnesbörd om den kraft till samhällsförändring som ligger innesluten i en regelstyrd världsordning. Inte undra på att det är just denna politisk-juridiska grundsats som nu kommit under attack i den auktoritära snålblåsten.

I sin sista ledare som redaktör för *Svensk Teologisk Kvartalskrift* resonerar Jayne Svenungsson kring universitetets väsen. Med inspiration från den tidigare anglikanske ärkebiskopen Rowan Williams (f. 1950) utmanar hon vår oftast prosaiska förståelse av akademien när hon lyfter fram den medeltida teologiska termen *societas perfecta* – en samhällsinstans som sätter sin egen agenda och självständigt strävar efter att förverkliga sina egna syften. Kanske kan resonemanget också överföras på det som med tiden kom att kallas ”the spirit of Helsinki”, det konglomerat av oväntad aktivism och politisk uthållighet som för en tid formade sin egen agenda på beslutfattandets scen. De samhällskroppar som är uppfyllda av förverkligandet av de egna ändamålen kan verka slutna, självupptagna; men det är paradoxalt nog just denna slutenhet som utgör ett fundament för deras vidare samhällsbetydelse.

Tack, Jayne, för dina insatser som redaktör för *Svensk Teologisk Kvartalskrift*! Med glädje och ödmjukhet tar jag nu vid.

Det nummer av tidskriften du nu håller i din hand utforskar materiell kultur under temat "Christianity on Display". Det har redigerats av docent Alexander Maurits och undertecknad. Artiklarna härrör från en internationell konferens som genomfördes i Lund i september 2022. Konferensen, och detta temanummer, har erhållit ett generöst stöd från Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien. ▲